

Vergoedingen gebruik openbaar domein

Mr. A.W. (Arjen) Schep
Mw. mr. A.P. (Anneke) Monsma

ESBL
Erasmus School of Law

Algemeen

- Openbare / publieke ruimte
- Bijzonder gebruik door particulier
- Toestaan door overheid → vergoeding
- Privaatrechtelijk (overheid als eigenaar) of publiekrechtelijk (overheid als overheid): tweewegenleer

Begrenzing keuzemogelijkheid

- Overheid heeft in principe keuze voor wijze bedingen vergoeding
- Europees recht: mededingingsregels
- NL: Wet Markt en Overheid
- Tweewegenleer/doorkruisingsleer: indien de privaatrechtelijke weg de publiekrechtelijke weg op onaanvaardbare wijze doorkruist, moet de publiekrechtelijke weg gekozen worden

Praktijk: onderzoek ESBL

- ESBL-onderzoek 2007 naar soorten (priv.r.) vergoedingen in de praktijk
- Overeenkomsten over bijv.abri's, reclamezuilen, bewegwijzering, billboards, licht-, reclame- en vlaggenmasten
- Huur- en pachtovereenkomsten voor bijv. standplaatsen, terrassen, kermissen etc.

Lokale heffingen

- Gesloten stelsel lokale belastingen
- Soorten heffingen voor bijzonder gebruik openbare ruimte:
 - Reclamebelasting;
 - Precariobelasting;
 - Rechten;
 - Parkeerbelastingen

Precariobelasting en rechten

- Beide fiscale vergoeding voor het door de gemeente toegestane particuliere gebruik van de openbare ruimte
- Samenloop mogelijk
- Verschillen:
 - Gebruik wel + niet overeenkomstig de bestemming ↔ gebruik overeenkomstig de bestemming
 - Belasting ↔ retributie
 - Geen ↔ wel opbrengstnorm
 - Geen gedoogplicht ↔ aanhaken bij ovk

Precariobelasting

- Art. 228 Gemeentewet: ter zake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond
- Thema's jurisprudentie:
 - Gedoogplicht (gemeente moet voorwerpen kunnen verbieden)
 - Uitleg begrip 'voor openbare dienst bestemde gemeentegrond'

Voor openbare dienst bestemde gem.grond

- Strecken tot algemeen nut
- Eenieder belang bij de grond
- Planologische bestemming niet relevant
 - Ondanks planologische andere bestemming toch voor openbare dienst bestemd
 - Ondanks planologische openbare bestemming toch niet voor openbare dienst bestemd
- Algemene toegankelijkheid afhankelijk van soort bestemming/gebruik wel/niet noodzakelijk

Algemene toegankelijkheid

- Stroken ondergrondse leidingen in zwaar industriegebied Rotterdam. Omwille van veiligheid 'verboden toegang' en hek eromheen → niet openbaar toegankelijk.
HR: voor de publieke functie van deze gemeentegrond is openbare toegankelijkheid niet noodzakelijk, wel sprake van 'voor openbare dienst bestemde gemeentegrond'.

Rechten (1)

- Art. 229 lid 1 sub a: ter zake van het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn
- Art. 229b: opbrengstnorm

Rechten (2)

- Aansluiting bij ovk of vergunning mogelijk
- Soorten gebruiksrechten (vb):
 - Grafrechten
 - Marktgeden
 - Havengelden
 - staangeld

‘voor openbare dienst bestemd’

- Openbare functie
- Openbare toegankelijkheid alleen vereist voorzover nodig voor de functie
- Bestemming openbare dienst kan worden onttrokken door exclusieve gebruiksovereenkomsten

Casus dekschuit

- Woonschip met ligplaatsovereenkomst met gemeente
- Tussen woonschip en oever dekschuit afgemeerd voor opslag en oplossing scheefliggen
- Exclusieve ovk woonschip onttrekt gedeelte tussen woonschip en oever aan openbare dienst → geen havengeld dekschuit

Openbaar domein overig

- Vrijstellingen voor de overheid
 - Nieuwe vrijheid
 - Toets aan alg. rechtsbeginselen (gelijkheidsbeginsel)
 - Vrijstellingen voor overheidsbelastingobjecten (bijv. in VNG-modelverordeningen)
 - ‘Vestzak-broekzak’ (invordering)

